

Ірина Бабій

Художньо-зображальна роль авторських неологізмів у формуванні письменницького ідіостилю

Studia Ukrainica Posnaniensia 3, 11-18

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ХУДОЖНЬО-ЗОБРАЖАЛЬНА РОЛЬ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У ФОРМУВАННІ ПИСЬМЕННИЦЬКОГО ІДІОСТИЛЮ

ІРИНА БАБІЙ

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль — Україна

ARTYSTYCZNO-FIGURATYWNA ROLA
NEOLOGIZMÓW AUTORSKICH
W KSZTAŁTOWANIU INDYWIDUALNEGO STYLU PISARZA

IRYNA BABIY

Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. W. Hnatiuka,
Tarnopol — Ukraina

STRESZCZENIE. Przedmiotem rozważań niniejszego artykułu są neologizmy autorskie jako składniki stylotwórcze w tekstach artystycznych na podstawie utworów Mychajła Stelmacha. Dokonano analizy semantyki oraz osobliwości funkcjonowania innowacji leksykalnych. Ustalono rolę neologizmów autorskich w kształtowaniu indywidualnego stylu pisarza.

ARTISTIC-FIGURATIVE ROLE OF AUTHOR'S NEOLOGISMS
IN THE FORMATION OF A WRITER'S INDIVIDUAL STYLE

IRYNA BABIY

Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University,
Ternopil — Ukraine

ABSTRACT. The article deals with the individual author's neologisms as style creating component in fiction on the material of Mykhailo Stelmah's works. The semantic and functional features of lexical innovations have been analyzed. The role of author's neologisms in the formation of the writer's individual style has been considered.

Одним із актуальних питань сучасної лінгвістики вважається питання про дослідження індивідуально-авторських неологізмів. Лексичні інновації художнього тексту — важливий естетичний компонент авторської картини світу письменника. Індивідуально-авторська словотворчість є джерелом збагачення письменницької мови. С. Єрмоленко з цього приводу зазначає: „Хоч письменник і користується загальноживаною мовою, проте його індивідуальне світосприймання, психологія мовотворчості зумовлюють витворення особливого мовного світу”¹. Естетично вагомим елементом творення цього особливого мовного світу і є індивідуально-авторські новотвори як наслідок письменницьких творчих пошуків, результат поєднання авторського неординарного мислен-

¹ С. Єрмоленко, *Нариси з української словесності (стилістика та культура мови)*, Київ 1999, с. 305.

ня, доброго естетичного смаку, творчої уяви та індивідуального бачення і сприйняття докільля. Щоправда, не кожному письменнику притаманне мистецтво творити нові слова. Відомим словотворцем у царині індивідуально-авторської номінації вважають М. Стельмаха. Творчість цього художника слова „вражає багатством барв, неймовірними щедротами мовностилістичних засобів; щедро черпаючи з фольклору, письменник мовби витворює свій власний „літературний фольклор”, завдяки чому сторінки його книжок буквально приголомшують буйною метафоричністю, квітучістю слова, високою образністю”².

Творчість М. Стельмаха жанрово різноманітна й потребує ґрунтовного наукового вивчення. У центрі нашої уваги — індивідуально-авторське словотворення письменника. У сучасній філологічній літературі до цього часу відсутні монографічні дослідження, присвячені аналізу лексичних інновацій М. Стельмаха. Це й зумовлює актуальність запропонованої розвідки.

Предметом розгляду обрано індивідуально-авторські лексичні інновації М. Стельмаха, а матеріалом слугують його прозові твори (романи *Хліб і сіль*, *Правда і кривда*, *Чотири броди*, автобіографічні повісті *Гуси-лебеді летять і Щедрий вечір*).

Мета дослідження — опис семантики та особливостей функціонування індивідуально-авторських неологізмів у художньому мовленні М. Стельмаха, з’ясування ролі неолексем у формуванні письменницького ідіостилу.

В останні десятиліття в сучасній українській та зарубіжній лінгвістиці поживавився науковий інтерес до індивідуально-авторських неологізмів, які дослідники розглядають у різних аспектах: лексико-семантичному, ономаціологічному, словотвірному, лексикографічному тощо. Проблемі індивідуально-авторської номінації присвячені праці таких мовознавців, як Г. Винокур, Г. Вокальчук, В. Герман, Л. Данилова, С. Єрмоленко, О. Земська, Ж. Колоїз, О. Кубрякова, О. Ликов, В. Лопатін, В. Русанівський, О. Стишов, Н. Сологуб, В. Чабаненко та ін.

Індивідуально-авторські неологізми як позасистемні мовленнєві явища, що зберігають індивідуальне в основі своєї появи, посідають значне місце в художньому дискурсі. Більш природною сферою їхнього функціонування є, звичайно, поетичне мовлення, однак і в прозі активно народжуються експресивно забарвлені лексичні інновації.

Авторські неологізми характеризуються низкою диференційних ознак. О. Ликов виділяє дев’ять таких ознак: „1) належність до мовлення, 2) утворюваність (невідтворюваність), словотвірна похідність, 4) ненормативність, 5) функціональна одноразовість, 6) експресивність, 7) номінативна факультативність, 8) синхронно-діахронна дифузність, 9) індивідуальна належність”³.

„Основною диференційною ознакою неологізму” Ж. Колоїз уважає „його відносну новизну: нове настає за чимось іншим щодо нього в часі, відображає не раптовий, короткочасний зріз об’єктивної вербальної дійсності, а протяжність у мовному просторі”, що є різною для різних матеріальних репрезентантів”⁴.

Більшість науковців дотримується погляду, що основними ознаками оказіональних слів є індивідуальність їх творення, стилістичне навантажен-

² *Наш Михайло Стельмах: Літературно-критичні статті, етюди, есе*, Київ 1982, с. 11.

³ А. Г. Лыков, *Современная русская лексикология (русское окказиональное слово)*, Москва 1976, с. 11.

⁴ Ж. В. Колоїз, *Оказіональна деривація: теоретичний та функціонально-прагматичний аспекти*, Автореф. дис. докт. філол. наук, Київ 2007, с. 7.

ня, тимчасовість існування, прозорість значень та ін. На думку Р. Намітокової, найвагоміша серед названих ознак — „ознака індивідуальності їх утворення, ознака авторства слова”⁵.

На позначення цих мовних одиниць у неологічній літературі лінгвісти застосовують понад тридцять термінів („авторський неологізм”, „лексичний новотвір”, „художній неологізм”, „лексична інновація”, „лексичний новотвір”, „індивідуально-авторський новотвір”, „слово-метеор”, „слово-саморобка”, „слово-експромт”, „слово-беззаконник”, „оказіоналізм”, „оказіональне слово”, „неолексема”, „індивідуалізм” та ін.). В. Лопатін уважає, що „кожен із запропонованих термінів по-своєму виправданий, характеризує явище зі свого боку, зі свого погляду, й тим самим воно одержує різнобічне висвітлення”⁶. Той факт, що буває важко розмежувати узуальні лексеми та неuzuальні, довести okazіональність виявлених одиниць і под., і спричинює розбіжність у термінології, відсутність єдиного загальноприйнятого визначення цих лексем, а також єдності в їх теоретичному висвітленні.

У сучасній лінгвістиці дослідники досить активно застосовують термін „оказіоналізм”, „оказіональне слово”. На думку Л. Данилової, термін „оказіоналізм” — „найбільш вдалий, на відміну від „індивідуальний неологізм”, „слова-саморобки”, „поетичний неологізм”, „неологізм контексту” та ін. У ньому досить ясно визначена специфіка подібних слів, утворених конкретним автором з метою „обслуговувати мінімальний контекст, певний приватний випадок, певну мовленнєву ситуацію; ці слова не претендують на те, щоб закріпитися в мові, увійти до загального вжитку”⁷.

Термін „оказіональне значення” вперше вжив німецький філолог Г. Пауль 1880 р. у праці *Принципи історії мови*, де дослідник зіставляє поняття узуальності й okazіональності: „Узуальне значення розуміємо як усю сукупність уявлень, що складають для члена певної мовної спільності зміст даного слова, okazіональне значення — ті уявлення, які мовець пов’язує із цим словом у момент його вимови і які, як він вважає, зв’яже, у свою чергу, й слухач із цим словом”⁸.

О. Турчак зауважує, що „за останні півстоліття погляди на природу й сутність okazіоналізмів зазнали істотних змін, але й до цього часу в мовознавстві серед новотворів традиційно виділяють три типи: неологізми, okazіоналізми й потенційні слова”⁹.

У сучасній науці поширена думка про те, що okazіональні слова — це такі, які „утворюються за наявними в мові моделями, але не використовуються в загальноживаному словнику. Okазіоналізми мають індивідуальний характер, уживаються тільки в умовах певного контексту, що дає змогу розкрити їхнє значення”¹⁰. Г. Вокальчук наголошує, що до індивідуально-авторських номінацій

⁵ Р. Ю. Намітокова, *Авторские неологизмы: словообразовательный аспект*, Ростов-на-Дону 1986, с. 19.

⁶ В. В. Лопатин, *Рождение слова. Неологизмы и окказиональные образования*, Москва 1973, с. 64.

⁷ Л. В. Данилова, *К вопросу об окказионализмах и способах их образования (на материале поэзии А. Вознесенского. Е. Евтушенко, Р. Рождественского)*. [в:] *Стилистика художественного текста*. Межвуз. сбор. науч. тр., Фрунзе 1984, с. 89.

⁸ Г. Пауль, *Принципы истории языка*, Москва 1960, с. 94.

⁹ О. Турчак, *Оказіоналізми як об’єкт лінгвістичного дослідження*, [в:] „Українська мова”, 2004, № 2, с. 49.

¹⁰ С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор, *Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів*, Київ 2001, с. 113.

„доцільно зараховувати не лише слова, утворені в результаті структурних і семантичних змін вихідних одиниць, але й ті, що є своєрідними авторськими видозмінами узуальних лексем, повністю збігаючись із ними у значенні”¹¹. Особливістю авторських неологізмів у художньому тексті є те, що вони, як правило, крім номінативного значення, репрезентують емотивно-експресивне забарвлення, сприяють формуванню письменницького ідіолекту, увиразнюють індивідуально-авторське мовлення. Лексичні новотвори можуть створюватися за традиційними словотвірними моделями, а можуть — і за незвичними, невластивими українській мові словотвірними зразками і з порушенням мовних норм. Тому оказіональні одиниці „варто розглядати як складне явище системного (реалізація словотвірних можливостей, закладених у системі певної мови) й асистемного (ненормативність, функціональна й емоційна, й емоційно-експресивна зумовленість, створення для ситуативних потреб) характеру”¹².

Індивідуально-авторські неологізми з’являються під впливом і мовних, і позамовних чинників. Смысловий обсяг та функціональна значущість неолексем у контексті настільки широкі, що їхня семантична структура може містити не тільки пряму, безпосередню номінацію описуваної реалії, а й додаткові смислові компоненти, що можуть презентувати національно-духовний і лінгвокультурний потенціал певної мови. У художньому мовленні індивідуально-авторські неологізми, як правило, емоційно й експресивно зумовлені, тому вони нерідко є естетично вагомим компонентом авторського образотворення та формування письменницького ідіостилю.

Під поняттям „індивідуальний стиль”, „ідіолект” розуміють „сукупність мовно-виражальних засобів, що виконують естетичну функцію і вирізняють мову окремого письменника з-поміж інших; своєрідність мови окремого індивіда. Це поняття насамперед стосується стилю майстра слова, письменника. Індивідуальний стиль залежить від творчої особистості автора, його світосприймання та світовідчуття, ставлення до явищ навколишньої дійсності та оцінки їх”¹³. На думку Н. Сологуб, „художнє мовлення вимагає не лише майстерного використання словникового багатства мови, якою пише письменник, а й пошуку індивідуальних форм вираження ідейно-художнього задуму письменника. Митець може відчувати недостатність засобів художнього пізнання, їхню обмеженість, що стимулює пошук нових слів в естетичному освоєнні світу. Цей пошук виражається в індивідуальному словотворенні письменника”¹⁴. Індивідуально-авторські новотвори в художньому тексті мають здатність бути таким компонентом, що, завдяки своїй оказіональності, незвичній семантиці та естетичній вазі, дає змогу письменнику відтворити авторську МКС, досягнути ідейно-художньої довершеності художнього твору. Авторські лексичні новотвори є вагомим стилетвірним засобом.

З виразними естетичними настановами вживає індивідуально-авторські неологізми М. Стельмах. Вони органічно вплетені в словесну тканину твору, виконують важливу текстотвірну функцію. Цікавою й самобутньою є вся різножанрова творчість М. Стельмаха, що презентує оригінальний ідіолект письменника. У творах М. Стельмаха корпус індивідуально-авторських неоло-

¹¹ М. Вокальчук, *Словотворчість українських поетів ХХ століття*, Острог 2008, с. 64.

¹² О. А. Стишов, *Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації)*, Київ 2005, с. 47.

¹³ *Українська мова: Енциклопедія*, редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко та ін., Київ 2000, с. 603–604.

¹⁴ Н. М. Сологуб, *Мовний світ Олеса Гончара*, Київ 1991, с. 88.

гізмів становить близько півтори тисячі лексичних інновацій. За граматичними характеристиками вони належать до чотирьох основних самостійних частин мови: іменника, прикметника, дієслова та прислівника; найбільше — іменників і прикметників.

Іменникові лексичні неологізми М. Стельмаха можна об'єднати в кілька лексико-семантичних груп, найчисленнішу становлять назви осіб за такими ознаками: 1) рід занять, діяльність: *горшкограй, відвідувач-медоїд, крамар-проїда, професор-життєлюб, звіздоноша, оратор-дурисвіт, папероїд, перошкряб, куховарка-зводниця* та ін.; 2) внутрішні (характерологічні) якості, властивості: *брехуненко, пошкодерник, безпардонник, кислий, головодур, жеребило, мимрач, скритник, спиртняга, осудець, задренник, гонивітер, лискуха, лічкруп, продайдуша, носодер, сушиголова, мамлюк, нудисвіт, фицькало, язикань (балакучий), захвойданка, ложкохват, кручений-верчений, людозвір, кроволоб* та ін.; 3) розумові здібності: *тупоум, нерозумець, безклепка, недотямко, нерозсудливець, бездар, пришелепок, мудригаило, простюха* та ін.; 4) зовнішній вигляд, риси портрету: *дебеляк, дужень, задрипа, волохань, босоніг, (босоногий хлопець)* та ін. 5) соціальний стан, матеріальне становище: *злидар-невдалиця, шляхтич-однодворець, дрантогуз (бідняк), голодраби (бідняки), комзлидні (бідняки), голоп'ятник, архікнязь* та ін.; 6) вік, значення недорослості: *верескля, лебеденко, чадунь (від чадо)* та ін.

Крім назв осіб, в авторському лексиконі М. Стельмаха наявні ще такі семантичні групи іменникових інновацій, як назви: 1) рослин, плодів тощо: *дуб-довговік, цар-колос, дивдерево, верба-підліток*; 2) тварин, птахів: *конінеуки, блохотрус (собака), окунці-матросики, дзьобаха* та ін.; 3) предметів, машин, речовин, продуктів харчування тощо: *книги-романи, нежурниця (горілка)*; 4) явищ та станів природи тощо: *роса-сльоза, місяць-білогривець, дідусь-місяць, сонцеграй, осмерк* та ін.

Велику групу складають назви абстрактних понять: 1) емоцій, почуттів, відчуттів, психічного стану особи: *засмута, печаль-журба, диво-радість, надія-безнадія, жалі-тривоги, кволість-знемога, п'янкість* та ін.; 2) якостей, внутрішніх властивостей особи: *твердосердність, жорстокосердя, гидомирство, бабодурство, худобство, холодноокість, честивість* та ін.; 3) мисленневих процесів: *розмисл, жаль-думка, аргомисль* та ін.; 4) дій, процесів та їх результатів: *підмова-облуда, вертійство, мочемордіє, лихомовство, клопотарство, підшепіт, колінкування, лементация, старостування-правування* та ін.

Індивідуально-авторські лексичні новотвори М. Стельмаха, як правило, мають прозору семантичну та дериваційну структуру. Переважну їх більшість утворено від узуальних слів за словотвірними моделями, характерними для української мови.

Ідіостилю М. Стельмаха притаманне активне вживання індивідуально-авторських номінацій особи. Часто вони містять оцінне значення і є вагомим естетичним засобом характеротворення персонажів. Водночас такі неолексеми презентують авторське бачення героїв та його ставлення до них, напр., доброзичливо, із симпатією М. Стельмах описує працюючих селян-трудівників: *заповзятєць, дужень*; і, навпаки, свою зневагу до брехунів, підлих, злодійкуватих героїв виражає за допомогою неолексем: *брехуненко, кривосудець, слизькоумець, нелюдько, окаяниця, безчесник, ложкохват, панич-пролаза, виплідок, напівхудобина* та ін.

Авторські новотвори, що містять негативну оцінність, становлять численну групу й виконують оцінно-експресивну роль у контексті твору, напр.: — Одумайся, Семене. Нащо тобі цей гріх, коли ти чоловік, а не *продайдуша*¹⁵ (*Чотири броди*); — Чого не знаю, того не знаю, тільки в душі й очах померкло, бо *людозвір* не пожаліє нас, — навмисне говорить політично для Кундрика (*Чотири броди*) та ін. Часто такі неолексеми утворені від твірних слів зі зниженим стилістичним забарвленням: *гнилюк, гнидюк, вибрудок, посміття, дрантюх* та ін.

Особливістю індивідуального словотворення М. Стельмаха є те, що письменник сам мотивує семантику неолексем, напр.: „Ох і зажера ви! Такого *лічикрупа* ще світ не бачив” (*лічикруп* — „скупий”); „І пам’ятай: усякій людині, при охоті, можна обламати крила. — Я й не знав, що ти такий *криложер*” (значення іменника *криложер* виводиться із зазначеної фрази *обламати крила*); — От ходім до хати, я тобі й розповім про цього *випортка*, що тільки й знає — лічити чужі гроші й гріхи; <...> Він же, *вibrудок*, одразу трьом жінкам голову морочить, а тепер на четверту, чи на її воли, накинув більма (*Чотири броди*). Такими коментарями автор презентує й підсилює оцінно-експресивну характеристику персонажа.

Показовим для індивідуально-авторського образотворення М. Стельмаха є те, що створені автором неолексеми можна об’єднати в синонімічні ряди, порівн.: жорстоку людину характеризують новотвори *людозвір, кроволоб, жорстокосердець*; хитру — *кручений-верчений, слизькоумець*; нерозумну — *безкленка, тупоум, нерозумець, одуркуватий*; бідну — *дрантогуз, комзлидня, голоп’ятник, голодраби*; чоловіка-бабія — *бабодур, жеребило, гріхоплут, голководур* та ін.

Корпус оказіональних прикметників письменника відіграє виразну художньо-зображальну роль в авторському характеротворенні. Прикметникові неологізми характеризують особу, предмет чи явище за різними ознаками:

1) зовнішній вигляд (портрет): *бестіальні очі, гарбузисте обличчя, дебелистий, прицюцькуватий, корчкуватий Павло Шаламай, студеноокий, грубовусий батько, невнятноликий, довгощокій, важкотілий, гніздоподібне обличчя, линялочубий Григійр, тарілощока бублейниця Стефа, кротоподібний, тяжкобровий* та ін., напр.: — Але ж... береться жалем усе *гніздоподібне* обличчя завязаного мисливця (*Хліб і сіль*); На його *тупоскулому, кавуноподібному* обличчі, як на воском залитій книзі, застигає пошана до своєї особи (*Хліб і сіль*);

2) розумові здібності: *безкленкий, розумноокий, малокебетний, дурноп’ятий, блякло-манірні поети* та ін., напр.: <...> щоб збирати <...> гомін і відгомін справжньої поезії, від якої, мов од мужицької сорочки, відцурались *блякло-манірні поети* (*Хліб і сіль*);

3) внутрішні якості, риси характеру, психологічний стан: *оборотистий, пройдошний, ледачкуватий, хамлуватий, задренний, черствозубий, лютобровий, дрібносовісний, хмуроокий, веселоротий, скрипливобровий, дрімливо-покірний, радісно-здивований, тихомрійний, скорботно-терплячий, весело-лихий, весело-цікавий, бестіально-хитрий* та ін., напр.: <...> послухався тоді *скрипливобрового* батька і не одружився (*Дума про тебе*); <...> стер із обличчя *заклопотаність*, і воно одразу стало *догідливо-лагідним, уважним* (*Дума про тебе*);

4) предмети, одяг тощо: *ненаський одяг, передпотонний, решетоподібний картуз, тупоморда гармата* та ін.;

¹⁵ Тут і далі цитати наводимо за таким виданням: М. Стельмах, *Твори в 7 т.*, Київ 1983.

5) характеризують групи людей, певні угруповання: *многоцінне товариство, воскогорова дітворя, розсукині діти; перчистий, веселочубий рід*. Як правило, такі прикметники мають оцінно-експресивне забарвлення;

6) явища природи, її стан: *грізнофіалкові хмари, димчасто-рожеві хмари, срібнозернистий перелив снігів* та ін.;

7) рослинний і тваринний світи: *лискучоллистий барвінок, вікодавній ліс, волохатоокий жовтець, розгілясті груші-глеки, веселоокий птах* та ін.;

8) абстрактні назви: *дурноколінний глум, ласкаво-услеслива догідність, нервово-обурений плач, кроволюбне яничарство, ідіотсько-сентиментальна звичка, випувато-радісна посмішка, благодушно-нетерплячий настрій очікування, тихошелесна північ, злобно-похмурі погляди* та ін. Такі прикметникові лексичні інновації мають композитну форму і в художньому тексті виконують емотивно-експресивну роль, оскільки характеризують, як правило, психологічний стан персонажів, їхній настрій;

9) колір, забарвлення: *холодно-блакитнавий, гнітючо-сірий, біло-рожево-блакитний день, холодно-сірий* та ін. Такі кольоронайменування складаються в основному з двох компонентів, рідко — трьох. Часто ці композити містять суб'єктивно-оцінювальний компонент;

10) одоративні та смакові властивості: *приторно-пахучі покої, відволожено-кисла глина й цвіль* та ін.

Прикметникові новотвори є вагомим емотивно-експресивним та оцінним засобом у художньому світі М. Стельмаха: вони точно виражають авторський задум.

В індивідуально-авторському лексиконі письменника меншу групу, ніж іменникову й прикметникову, становлять дієслівні новотвори, які можна об'єднати в лексико-семантичні групи зі значенням:

1) „набувати певного кольору, забарвлення”: *блакитнавитися, тіннявитися* та ін.;

2) „певної характеристики за природними явищами, предметами”: *роситися, вичервлюватися, ядерніти* та ін.;

3) „певної характеристики за зовнішнім виглядом”: *напатлувати, виделікатніти* та ін.;

4) „виявляти емоції, реалізувати внутрішні характеристики”: *напанитися, перешерститися, посовіститися, споневажати, напухиритися, помедовіти* та ін.;

5) „фізичний / фізіологічний стан об'єкта”: *банькатити, занезграбитися* та ін.;

6) „види руху, переміщення в просторі”: *телембаситися, шнуркувати, підгуцикувати* та ін.;

7) „характеризувати процес говоріння, мовлення, вимову, звучання”: *шкварготіти, гудіти, реготіти, зашегерявити, викахикувати, тюгикнути, заюрликати, бриніти-густо, заскрипіти-заспівати*.

Широку лексико-семантичну класифікацію дієслівних okazіоналізмів подали О. Стишов і Г. Вокальчук.

У процесі творення дієслівних авторських інновацій продуктивними є змішані афіксальні способи словотворення (префіксально-суфіксальний, суфіксально-постфіксальний, префіксально-суфіксально-постфіксальний і под., що є суто дієслівними способами деривації) та словоскладання.

Показово, що дієслівні новотвори М. Стельмаха, як правило, є семантично прозорими: в художньому тексті вони уточнюють, конкретизують дію, ознаки по-

значуваних об'єктів дійсності. Нерідко ці неолексеми містять виразне емоційно-експресивне забарвлення, напр.: *покваснішало на душі, зжаліснів мій голос*.

В авторській мовній палітрі М. Стельмаха невелику групу становлять okazіональні прислівники. Переважно це прості за структурою слова (*поскляніло, навмани* та ін.), рідше — складні (*хильцем-хильцем, дурно-пусто* та ін.).

У творах М. Стельмаха є авторські неологізми, утворені на основі актуалізації вигуків, напр.: *тьху-тьхукання, одгетькувати* (відмахуватись од чогось) та ін.

Отже, авторські лексичні неологізми — невід'ємний естетично вагомий компонент формування письменницького ідіостилю. Індивідуально-авторська номінація є джерелом збагачення письменницької мови. Наявність okazіоналізмів на сторінках художніх творів свідчить про самотність та містецьку оригінальність ідіостилю їхнього автора, багатство його індивідуально-образного мислення.